

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit vtilissim[us] tractat[us] q[ui] intitulator
horologiu[m] eterne sapi[enti]e**

Seuse, Heinrich

Allosti, 1486

Hore de eterna sapientia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30857

inebriari: et illius beatorum profumio intundari. **A** diuina precor o filialis
dextris fedia maiestatis: illuc me tuis gloriosis precibus peruenire
ubi incoprehensibilis illa lux oritur que nunquam occidit: ubi ineffabilis
illa pax colitur quae perturbatio nulla interemit. **U**bi fontana illa
omnis boni abyssus scaturit quam nemo exhaurire sufficit. **U**bi di
uina maiestas eterna requie omnia continet: ubi diuina veritas per
benigne lucet. ubi diuina caritas eterne consolationis dulcedine spir
rorat. ubi beata trinitas uiuit et regnat deus omnipotens in substantia
vna et in personis: trinitas pater et filius et spiritus sanctus. per omnia secula seculorum. Amen.

Sequitur oratio per agendum hanc certifiariam memoriam dominice passionis.

Hic nunc igitur o crucifixa pro nobis sapientia ihesu christe: pro omnibus
horum centum tuae passionis articuloz meditatoribus clemen
tie largitudine suppliciter impello: ut in meditatione eorum
sancte deuotionis ignis diuinitus exardescat: ut cor eorum
eructet uerbum bonum: uerbum illud amatorum et deuotum. Fasciculus
mirre dilectus meus mihi: in uera mea commorabitur: fasciculus
inquit ex his ceteris mirris suis pariter et thuris suis ramusculis re
collectus: ut sacrificium eorum tempore refulgeas: tu eis sol iusticie: passio
nis quondam nubilo eclipsatus tuusque amoris igne valido: ita eorum
exustules holocausta ut in singulis his meditacionibus dirigatur
oratio eorum sicut incensum in conspectu tuo et sic uirgula fumi ex aro
matibus mirre et thuris: eorumque pie compassiois deuotionisque re
dolentia ihesu piissime delecteris. Amen.

Tractatus de eterna sapientia.

Incipit prologus.

Anima mea desiderauit te in nocte: sed in spiritu meo
in precordis meis de mane uigilaui ad te preclarissima
sapientia petens ut desiderata precordia tua omnia aliena in corde
meo proueniat penetralia cordis mei tua gratia profundat
et amore tuo uehementer accedat. Et nunc dulcissime
ihesu christe ad te diluculo consurgo: teque ex intimo cordis affectu
saluto: et milia milium celestium agminum tibi ministrantium te ex me
salutent: et decies milies centena milia tibi assistentium te ex me
glorificent: et omnia preclara desideria sanctorum omnium te ex me hono
rificent: et uniuersalis melodia omnium creaturarum te ex me collaudent

et exoretur pro bona morte: partem plenam remissionis: et eterna salute. amen.

Ad matutinas.

Salute mentis et corporis donet nobis ihesus sapientia patris. Amen.

Domine labia mea aperies: et os meum annuntiabit laudem tuam. Deus in adiutorium meum intende. Domine ad adiuuandum me festina. Gloria patri et filio et spiritui sancto sicut erat in principio et nunc et semper et in secula seculorum amen. Alleluia. **C**onvictorium. **S**terne sapientie fontem adoremus. Et pro gloria nominis eius iubilem. **P**salmus.

Venite exulemus domino iubilemus deo salutari nostro preoccupemus faciem eius in confessione et in psalmis iubilemus ei. Etne sapientie. etc. **C**ymnus.

Iesu dulcis memoria: dans vera cordis gaudia: sicut super mel et omnia eius dulcis presentia. Nil canit suavi: audit nil iocundius: nil cogitat dulcius: quam ihesus dei filius. Ihu spes penitentibus: quam pius es petentibus: quam bonus te querentibus: sicut quod inuenientibus.

Deterna sapientia tibi precor: gloria cum spiritu pacifico pro infinita secula. Amen.

Iubilate deo omnis terra: psalmum dicite nominis eius: date ipsi gloriam laudi eius. Dicite deo quod tribilia sunt opera tua domine: in multitudinem virtutis tue mentem tibi inimici tui. Omnis terra adoret te et psallat tibi: psalmum dicat nominis tuo. Gloria patri. amen. **S**apientia edificauit sibi domum: excidit calumnias septem: subdidit sibi gentes superbiorum atque sublimium colla propria virtute calcavit. **E**go autem in domino gaudebo: et exultabo in deo ihesu meo. **P**ater noster. **E**t ne. **S**it nomen domini benedictum: ex hoc nunc et usque in seculum. **T**ube domine benediceret. **S**apientia patris depellat cuncta aduersantia nobis. **C**acio prima

O eterna sapientia splendor glorie et figura substantie summi patris quam vniuersa de nihilo creasti: et ut hominem ad paradisi gaudia reduceres: in hac valle miserie descendisti: eique viam redeundi pro tua dulcissima conversatione demonstrasti: et pro satisfactione cunctorum tanquam agnus innocens patri in cruce immolari voluisti: apertis per tuam preciosam mortem cor meum ut te regem regum et dominum dominantium oculis integre fidei spero aspiciam. **P**one meam in tuis vulneribus per phias in tuis stigmatibus sapientiam: ut ulterius in te solo caritatis librario et morte tua perficiam: et omnibus mutabilibus deficiam: ita ut ego iam non ego: sed tu in me et ego in te indissolubili vinculo amoris eternaliter maneam. **T**u autem domine miserere nostri. **D**eo gratias. **R**e

Mitte domine sapientiam de sede magnitudinis tue ut mecum sit et mecum laboret. **U**t sciam quod acceptum sit coram te omni tempore. **V**sus. **D**a

mibi dñe sediū tuaz assitricē sapiam. Ut sciā. **U**be dñe bñdī
cere. Eñna sapia illuminare dignet sēsus z corda nra. Amē. l. y.

O ihesu mi dulcissima z felicissima sapia vbu3 patris: finis
z p̄cipiū omniū entiū: pys ocul' queso intuere: qz puluis
sum z caro: z q̄ nō ē currentis neq; volentis: sed tui miserētis
Recogita obsecro amantissimā passionē quaz pro me indigno
peccatore ptulisti: z bonā voluntatē a te inchoatā pie custodias
Om̄ia mea ne derelinquas me: o refugiū meū ne discesseris a
me: o liberator me' intēde in adiutoriū meū: z me huic mundo
mortuū in sepulcro tuo tecū sepelias: z ab oibus iimicoz iñdys
abscōdas: vt me a te nec mors nec vita nec vlla fors fortune se
paret: s; p̄maneat morte fortior amor n̄r in euū. Tu autē. **R.**

Da mibi dñe sediū tuarū assitricē sapiam z noli me reprobar̄
a pueris tuis. Quñ seruus tu' ego sū z filius ancille tue. v̄. Mit
te illā a sede magnitudis tue vt mecū sit z mecū laboret. Quñ s.
Ube dñe bñdicere. Dono sapiētie z intellcūs repleat nos spi
ritus sanctus. Amen. **Lectio tertia.**

O Refugiū meū z liberator me': p̄ imensum amorē q̄ te i pa
tibus crucis amarissimā mortē p̄ me subire coegit: pctā
que ego imundus peccator cōmisi misericordiē idulgeas z a cō
mittēdis z a cūctis piculis in vulnere lateris tui pie custodias.
Bressus meos in huius vite fluctib' ad sanctū finē dirigas: z ad
cōspectū glē tue puenire cōcedas. Tu aut' **R.** Super salutē et
oēm pulcritudinē dilexi sapiam z p̄posui p̄o luce habere illam
Uenerūt mibi oīa bona p̄ter cū illa. v̄. Dixi sapie soroz mea es
z prudentiā vocaui amicā meā. Uenerūt. Glā. Uenerūt. **Canticū**

Quē xp̄m laudamus: te ih̄m bñdicim'. Te regē regū z dñm
dominātiū cōfitemur. Te crucifixū colimus dulcē z ama
bilē redēptorē. Qui nos asp̄sione tui sāguinis redemisti. Digu'
es dñe ihesu deus noster accipe laudē benedictionem gloriā
z honorē. Exultet tibi oīs caro: z oīs viuens glorificet nomen
tuum. Humilietur omnis facies pedibus tuis: z oīs creatura
tua seruiat tibi. Laudet z extollet te: bñdicat te z glorificet te i
iēternū. O dulcis dñe ih̄u sapia eñna p̄ris. Amē. **Ad laudes.**
Salutē mētis z corpis donet nobis ih̄s sapia patris. Amen.

Deus in adiutoriū meū intēde. Dñe ad adiunādū me festina
Gloria patri. Sicut erat. **Psalmus.**

Laudate dñm oēs gentes: laudate eum ones populi. Quñ
cōfirmata ē sup nos misericordia eius z veritas domini
manet in eternū, Gloria patri z. Sicut erat. **Antiphona** Sa

piencia clamitat i plateis: si quis diligit sapiam ad me declinet.
z ea iueniet: z ea cu inuenerit beat⁹ erit cu tenuerit ea. **C**apit⁹

Hanc amari z exquisiui a iuuetute mea: z questiui mihi spo
sas assumere illam: z amator factus sum forme illi⁹. **C**ym⁹
Ihesu rex admirabilis z triumphator nobilis: dulcedo ieffa
bilis z totus desiderabilis. Nec lingua potest dicere: nec
littera expmre: exptus potest crede: qd sit ihm dilige. Amor
ihu cotinuus: mihi languor assidu⁹: mihi ihu mellifluus fruct⁹
vite ppetuus. **O** etna sapia tibi. zc. vt s. **S**apientia reqescit in
corde eius: z prudentia in sermone oris illius. **P**salmus.

Benedicus dñs deus israel qz uisitauit z fecit redēptionem
plebis sue. Et erexit cornu salutis. zc. ant. **O** sapia que ex
ore altissimi pdisti attingēs a fine vsqz ad finem fortit suauitqz
disponēs oia: uei ad docēdum nos uiam prudentie. Dñe exaudi.

Deus q per coeternā tibi sapiam boiem cu nō. **Q**uemus.
eēt cōdidisti: pditūqz misericordit reformasti: presta qst
mus vt eadē corda nra ispirante te tota mēte amemus: z ad te
toto corde curram⁹. Per eundē dñz. Dñe exaudi. **B**ndicamus
dño. **D**eo grās. Eterna sapientia benedicat z custodiat corda z
corpora nostra. Amen.

Cad primam.

Salutē mētis z corpis donet nobis ihus sapiētia pñs. amē.
Deus in adiutoriū meū intēde. Dñe ad adiuuādū. **C**ym⁹

O amor ihesu dulcissimus z vere suauissimus plus milies
gratissimus: qz dicere sufficim⁹. Ihesu decus angelicuz in
aure dulce cāticū: in ore mel mirificum: in corde nectar celicuz
Ihesu mi bone sentiā amoris tui copiā: da mihi per presentiam
tuā uidere gloriā. **O** eterna sapiētia. vt s. **P**salmus.

Adirā fac mihi mane miam tuā: qz in te speraui. Notam
fac mihi viā in qua ambulem: qz ad te leuaui animā meā
Eripe me de iimicis meis dñe ad te cōfugi: doce me facere vo
luntatē tuā qz deus meus es tu. **G**lā pñi. **A**ntiphona. **E**go
diligētes me diligo: z q mane uigilauerit ad me inueniet me.

Sapientia vincit maliciā: attingit g a fine vsqz. **C**apit⁹.
ad finē fortit z disponit oia suauiter. **D**eo gratias. **C**pe
fili dei uiui: miserere nobis. **Y**sus. **Q**ui sedes ad dexterā patris:
miserere nobis. **G**loria patri. **E**xiste. **Y**sus. **E**xurge dñe adiuua

Qnos: z libera nos ppē nomē sanctū tuū. Dñe exaudi. **C**ol
Orda nostra quesum⁹ dñe etne sapientie splēdor illustret

quo mundi huius tenebris carere valeamus et perueniamus
ad patriam claritatis eterne. Per eundem. Domine exaudi. Benedicam?
Eterna sapia benedicat et custodiat corda et corpora nostra. Amen.

Ad terciam.

Salute mentis et corporis donet nobis ihesus sapientia patris. Amen.

Deus in adiutorium meum intende. Domine ad adiuuandum
me festina. Gloria patri. Sicut erat. **C**ymn?

Quia ihesu dilectio gratia mentis refectio: replens sine fastidio: datur
famem desiderio. Qui te gustat esuriunt: qui bibunt. adhuc sitiunt:
desiderare nesciunt nisi ihesum quem diligunt. Desidero te milies mihi
ihesu quando venies: quando me letum facies me de te quam facies.

O eterna sapientia, ut supra. **P**salmus.

Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam: propter nomen tuum
domine vivificabis me in equitate tua. Educes de tribulatione animas
meas: et in misericordia tua dispenses inimicos meos. Et perdes omnes qui tribulant
animas meas quam ego finis tuus super. **G**loria. Ant. Filius concupisces sapientiam
servum iustitiam: et prebebit eam tibi dominus. **C**aplin.

Omnipotente illius glorificat contubernium habes dei: scilicet et omnium
dominus dilexit eam: doctrix est enim discipline dei. Deo gratias. **R.**
Ego autem in domino gaudebo. **V.** Et exultabo in deo ihesu meo:
gaudebo. **G**loria patri. Ego autem. **V.** Sit nomen domini benedictum: ex hoc
nunc et usque in seculum. Domine exaudi. **C**ollecta.

Mentes nostras quos sumus domine lumine tue sapientie illustra: ut esse
te largiente mereamur et in prospera humiles et inter adversa
securi. Per eundem. Domine exaudi. Benedicam?. Eterna sapientia bene
dicat et custodiat corda et corpora nostra. Amen.

Ad sextam.

Salute mentis et corporis donet nobis ihesus sapientia patris. amen.

Deus in adiutorium meum intende. **C**ymnus.

Iesu summa benignitas: mira cordis iocunditas: incomprehensibilis
bonitas: tua me stringat caritas. Bonum mihi diligere
ihesum nil ultra querere: mihi prodest deficere: ut illi queam vivere.
Ihesu mihi dulcissime: spes suspirantis anime: te querunt pie lacrimae: et
clamor mentis intime. O eterna sapientia. **P**salmus.

Anima nostra sustinet dominum: quam adiutor et pectoris noster est.
Quia in eo letabitur cor nostrum: et in nomine sancto eius speravimus.
Fiat misericordia tua domine super nos: quemadmodum speravimus in te. **G**loria.
Ant. Dominus possedit me in inicio viarum suarum antequam quicquam faceret a

incipio dicē dñs. **C**ap. **Q**uando ē enī lucis efne ⁊ speculū
sine macula dñe maiestati ⁊ imago bōitatis illi. Deo grās. **R.**
Sit nomē dñi: benedictū. **V.** Ex h nūc ⁊ vsq̄ ī sc̄m. bñdīctū.
Gla p̄i. **S**it. **V.** A sol ortu ad occasū. laudablē nomē dñi. **D**ñe ex.
Exaudi nos de⁹ omps: ⁊ mētib⁹ nre sapie tue lumē. **C**olla
p̄nde: ⁊ nos te sup oīa diligēt cede. p. e. **D**ñe ex. **B**ñdicam⁹
Eterna sapia bñdicat ⁊ custodiat corda ⁊ corpa nostra. Amen.

Ad nonam.

Salutē mētī ⁊ corpis donet nobis ih̄s sapia patris. Amen.
Deus ī adiutoriū meuz intende. **D**ñe ad adiuuādū. **C**ym⁹.
Quocūq; loco fuero ih̄m mecū dñdero: q̄ let⁹ cū iuenero: q̄
tūc felix cū tenuero. Tūc āplex⁹ tūc oscula q̄ vincūt mell pocla:
tūc felix xp̄i copula: sed ī his pua mozula. **I**ā qd̄ q̄siui video: qd̄
ocupini teneo: amor xp̄i lāgueo: ⁊ cord tot⁹ ardeo. **D**e fna. **Y**t̄s.
Quē mūdū crea ī me de⁹ ⁊ sp̄m rectū inoua ī viscerib⁹ **C**ps.
Meis. **N**e pycias me a facie tua: ⁊ sp̄m sc̄z tuū ne auferas a
me. **R**edde mibi leticiā salutaris tui: ⁊ spū p̄cipali c̄firma me.
Gla p̄i. **A**nt. **M**odū erāt abyssū ⁊ ego putriebar: qm̄ ppabat
celos aderā cū eo c̄ponēs oīa. **C**plm. **S**apia speciosior sole
⁊ sup oēm dispositionē stellaz luci c̄pata iuenit̄ por. Deo g. **R.**
A solis ortu ad occasū. **V.** **L**audabile nomē dñi: ad occasū. **G**la
p̄i. **A** sol. **V.** **S**apia req̄escit ī cord ei⁹. ⁊ prudētia ī smōe oris illi⁹.
Insūde q̄sum⁹ dñe de⁹ cordib⁹ nris lumē. **D**ñe ex. **C**olla.
sapie tue: yt te veracit̄ agnoscam⁹ ⁊ fidelit̄ diligamus. **P**er
eūdē. **D**ñe exaudi. **B**ñdicam⁹ dño. Deo grās. **E**terna sapia bñdi
cat ⁊ custodiat corda ⁊ corpa nra. Amen.

Ad vesp̄as.

Salutem mētis ⁊ corpis donet nobis ih̄s sapia p̄is. Amen.
Deus in adiutoriū meū intende. **D**ñe ad adiuuādū. **P**salm⁹.
Redēptionē misit̄ pplō suo: mādauit in efnū testamētū suū
Sāctū ⁊ tribile nomē ei⁹: iniciū sapie timor dñi. **I**ntellēs
bon⁹ oībus faciētib⁹ eū: laudatio ei⁹ manet in sc̄z sc̄li. **G**la. **A**nt.
Dis sapia a dño deo ē: ⁊ cū illo fuit sp̄ ⁊ ē añ euū. **C**ap. **S**en
tite de dño in bonitate ⁊ ī simplicitate cordis q̄rite illū qm̄ ī ma
liuolā aiāz nō itroibit sapia: nec bitabit in corpe sb̄dito peccatis
Deo grās. **R.** **O** q̄z dulcē sapor iste: q̄ te gustat ih̄s xp̄e. **V.** **T**uo
vict⁹ ⁊ dulcore mori posset p̄ amore te vnū amās vnice. **Q**ui te:
Iesu sole serenior: ⁊ balsamo suauior: **G**la. **O** q̄z. **C**ym⁹.

omni dulcore dulcior: pre cunctis amabilior. Tu metis delcatio.
amoris cōsumatio: tu mea glatio ihu mūdi saluatio. Ihu autoz
clemētie toti⁹ spes leticie: dulcoris fons et grē ve cordis delicie
Deſna ſapīa. vt̄s. v̄. Ego at̄ i dño gaudebo: et exultabo i dō ihu

Magnificat gīa mea dñz. Et exultauit spūs meo. **C**anticū.
r̄c. **A**nt. **D**ozies splēdor lucis et̄ne et sol iusticie veni et illu
mīa sedētes i tenebris et ymbra mortis. **D**ñe exaudi. **C**ollcā.

Omnipotēs sempitēne de⁹ q̄ pp̄t mortaliū ouīū redēptionez
filiū tuū haurire fecisti calicē passiōis: te supplices iuoca⁹:
vt nos p colūnā sapīe stabilitos septiformis spūs scīficatōe cōfir
mes. **P**er eūd. **D**ñe ex. **B**ñdicamus. **E**t̄na ſapīa bñdicat et custo
diat corda et corpora nostra. **A**men.

Cad completorium.

Salutē mētis et corpis donet nobis ihs ſapīa p̄ris. amē. **Q**on
uerte nos de⁹ salutaris nr̄: et auerte irā tuā a nobis. **D**eus i ad
Intorziū meū intende. **D**ñe ad adiuuandū. **B**lā p̄ri. **P**salmus.

Iluia ocīos meos ne ynq̄s obdormiā i morte: ne qñ dicat
iūmic⁹ me⁹ pualui aduersus eū. **Q**ui tribulāt me exultabūt
si mor⁹ fuero: ego at̄ i mīa tua spēiui. **E**xultabit cor meū i saluta
ri tuo: cātabo dño q̄ bona t̄buit mihi et psallā noi dñi altissimi.
Blā p̄ri. **A**nt. **E**go i altissimis habito et thron⁹ me⁹ i colūna nu
bis. **C**aplm. **S**obrietatē et sapiam et iusticiā docet hoies et
vtutē: q̄b⁹ nihil ē vt̄li⁹ i vita hoib⁹. **D**eo grās. **R.** **I**n pace i id
ipm dormiā et req̄scā. **V.** **S**i dederō sōnuz oculis meis et palpe
bris meis dormitationē. **D**ormiā et. **B**lā p̄ri. **I**n pace. **G**ymnus.

Deſus i pace ipat: q̄ oēm sensū supat. **D**ac mea mēs deside
rat: et illa frui pperat. **T**e celi chor⁹ p̄dicat: et tuas laudes re
plicat: ihs orbē letificat: et nos deo pacificat. **I**hs ad p̄cz redyt
celeste regnū sbyt: cor meū a me trāsyt: p̄ ihm simul abyt. **D**e
na ſapīa vt̄s. v̄. **I**n pace scūs ē locus ei⁹ et hitatio ei⁹ in syon.

Nunc dimittis seruū tuū dñe r̄c. **A**nt. **D**rex glōse **C**anticuz
Ant̄ scōs et elcōs tuos q̄ sp̄ es laudabil: et sp̄ ieffabil: tu in no
bis es dñe et nomē scīn tuū atq; glōsū iuocatu ē sup nos: ne dre
linq̄s nos dñe de⁹ nr̄: vt in die iudicy nos collocare digneris i
ter sanctos et electos tuos rex bñdicte. **D**ñe exaudi. **C**ollecta

Hagilitatē nr̄az q̄s dñe pp̄ici⁹ respice et saporē nobis et̄ne
sapīe benign⁹ ifunde: vt ei⁹ dulcedie melliflua p̄gustā oīa
terrenā valeam⁹ desp̄icere: et tibi sūmo bono ardēti desiderio iu
gīl iherere. **P**er eūd. **D**ñe exaudi. **B**ñdicam⁹ dño. **E**t̄na ſapīa
bñditat et custodiat corda et corpora nr̄a. **A**men.

Explīcūt hōre de eterna sapiā: ad quas qz autoꝝ horology d̄
quo s̄. in caplo penultimo secūdi libri se remisit: eas eidē post cē
tum meditatiōes passiōis dñice sibi diuinit⁹ reuelatas anec
tes decreui. **C**ōplete nec nō finite **A**losti p̄ theodorīcū martini.